

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Bokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naše napredovanje.

Da se nam godi pod sedanjo vlado dobro, tega nam ne more nihče reči. Kar nas čuti slovenski, vsi nosimo še prej kakor slej jarem tujca na svojih ramenih. Kamor nas koli kličejo, povsodi nas ogovorijo v tujem jeziku in nekam mrzko jim je pri srcu, ako jim je kje treba slov. besede.

Prijetno to ni, pa tudi prav ni, saj ne vemo, če nam izmanjka, kedar se vpraša za dolžnosti, le ene. Komur pa se naloži enako breme, njemu pač gredeó potlej tudi enake pravice. To, kakor pravimo, bila bi pravica, toda pri nas je ni doslej in težko, da še bode kmalu. Krivica je že prestara, svoje korenine je zarila v vse očitno in malo, da ne že tudi v vse družbinsko življenje. Težko bi jo torej izrula celo vlada, ki bi nam bila prijazna, na tako bomo pa še dolgo čakali.

Vse eno pa nas to ne overa, da ne terjamo še vedno svojih pravic in jih na zadnje tudi ne dobomo. Po času, prav po času se nam sicer odvija klobčič — dolgo hlapčevanje, toda na zadnje bode ga vendar-le konec in slov. ljudstvo stopi takrat veselo naprej, na stran drugih, kakor brat na stran brata. Srečen, kdor to učaka!

Z ozirom na to pozdravljamo veseli novo uredbo barona Pražaka, ministra za pravosodje. Kakor vedó slov. listi, so namreč ravnokar gotove slov. tiskovine ga c. kr. sodnije. Na povelje g. ministra jih je priredil g. J. Kočevar, predsednik c. kr. dež. sodnije v Ljubljani. Njih število dosega 200 in se dobé v drž. tiskarni na Dunaju.

Na tiskovinah samih že le ni Bog vé, kaj, da si so g. predsednika stale obilo truda. Tem več pomena pa je v njih posledicah. Kakor po vseh uradnih, tako je tudi pri sodnijah obilo reči, ki si ostanejo enake. Ako je torej njih oblika enkrat gotova, ostane lahko za vse enake slučaje tista, druge spremembe ni treba

v njih, kakor da se zapiše va-nje drugo ime, drug kraj itd. Če se tedaj natisne taka oblika, rabi se lahko povsodi in pri vseh enacijah slučajih. Časa in truda se pa tako prihrani veliko.

Kar se tiče nemškega jezika, imajo c. kr. sodnije že zdavna take oblike tiskane in pravi se jim „tiskovine“, slovenskih pa doslej ni bilo. Ako so hoteli tedaj pri kaki sodnji izdati kaj slovenski, trebaj jim je bilo pripravljati si te oblike v nova ter so si jih tudi seveda le pisali. Da si tega truda niso z lehka kje naložili, to si človek lahko misli in to je bilo po večjem krivo, zakaj da so se s tako silo ote-mali tudi pri sodnijah slov. jezika.

Truda, če ga ni skrajna sila, si ne nalaga nihče rad, potem pa koliko jih je bilo zmožnih za to? Še naši domači sodniki bili bi imeli z njimi svoje težave, saj so se izučili samo v nemškem jeziku, drugi, n. pr. nemški pa bi že celo ne bili v stanu si jih napraviti, ko bi bili tudi za to imeli voljo. Govoriti kak jezik pa pisati ga — to je dvoje reči, ki ne greste v eno šako.

Odslej pa je konec teh težav in nobena sodnija ne bo imela več izgovora, da ne more v slov. jeziku razpravljati svojih poslov. Treba bode tej gospodi samo znati slovenski, visoki vladi pa, da nam ne pošilja več mož, ki ne znajo jezika, kakor ga govori ljudstvo. Oboje terja pravica in če kje, pri sodnijah se naj ne bije pravici v lice!

Česar smo pri tej novi uredbi g. ministra posebno še veseli, pa je to, da vidimo pri vladi, vsaj kar se tiče tega ministra, dobro voljo, postati tudi slov. ljudstvu pravični, nikakor pa si ne obetamo, da bode povsod gospodi, kakor jo imamo pri naših sodnijah, na tem migljaju g. ministra že dovolje, naj se poprime bolj in bolj slov. jezika pri svojih poslih. „Navada je železna srajca“, pravi star pregovor in tako sleči je potlej že težava.

Slov. ljudstvo še ima doslej visoko spoštovanje do gosposke in sodnije pri tem niso zadnje. One bodo pa še pri njem prišle tem-

bolj v spoštovanje, čembolj bode videlo, da jim je pravica prva, ne pa nemška ali laška beseda. Več in prej ko se bode torej v c. kr. sodnijah govorilo in pisalo s slov. ljudstvom v slov. jeziku, večje bode tudi zaupanje ljudstva do njih.

Malo iz tega ne bo koristi in za to sodimo, da so te slov. tiskovine v resnici za nas — napredovanje.

„Črna vojska“, nje namen in sestava.

(Konec.)

Črnovojniški pregled. Črnovojniški pregled je nekak pregledni zbor črnovojnikov, na katerem se bo določilo, v koliko da je ta ali oni za črno vojsko še sposoben. Pregled se bo pričel takoj, ko se sklicana črna vojska zbere. Ondi se bo vsakemu določilo bodoče črnovojniško službovanje ali se bode namreč porabil za nadomestnika pri brambovcih ali stalni armadi, ali pa za posebno dela na bojnem polju. Pregled bo ondi, kamor se bodo črnovojniki sklicali. Načelno mora vsak črnovojnik ondi zadostiti črnovojniški dolžnosti, kjer je stalno naseljen, če ni v drugi polovici države doma. Tisti ogerski podaniki pa, ki so stalno tukaj naseljeni in tisti avstrijski podaniki, ki so pod krono sv. Štefana bodoče stalno bivališče našli, lahko v svoji novi domovini zadosté črnovojniški dolžnosti, ako niso določeni za nadomestnike v stalni armadi, pri brambovcih, ali pa pri oboroženih izgrednih črnovojniških batalijonih. Kdor je za nadomestnika odločen, mora pa v svojo prvotno domovino in se ondi v svoji občini oglasiti.

Prisega. — Takoj po dokončanem pregledu bodo tisti črnovojniki, ki so se za kakoršnje koli delo določili, prisegli. Pred prisego prebere jim častnik, ki je bil član pregledovalne komisije, vojne postave v maternem jeziku in jih razloži, na to pa zbrani kot črnovojniki prisežejo.

Razdelitev črnovojnikov. — V stalno vojsko in k brambovcem se bodo uvrstili: Vsi tisti vojaški izobraženi črnovojniki, kateri so bili svoje dni v stalni armadi začasno oproščeni ali pa predčasno domu spuščeni; dalje vsi po 19 let stari, ki še niso vojaškemu naboru podvrženi in konečno taki, ki so bili pri poslednjem naboru kot preslabi zvrženi. Najskrajna meja starosti za uvrstitev med stalno armado ali brambovce določena je do spoljnega 34. leta, če se kaj izrednega ne določi kasneje.

Za izgredne batalijone črnovojniške se bodo jemali le ljudje prvega nabora. Kar bi jih preostalo, t. j. kar bi se jih pri izgrednih batalijonih ne moglo porabiti, prišteli se bodo k teritorialnim batalijonom. Tisti preostali iz prvega nabora pa, ki so posebno dobro izvež-

bani v streljanju, se bodo tudi kar naravnost poljskim kompanijam lahko pridali.

O črnovojniških prostovoljcih. — Osebe, katerih črna vojska že več ne veže, pa so še trdne in vojaški izobražene, lahko prostovoljno vstopijo v črno vojsko. Priti morajo k pregledu, kjer se zavežejo, da ostanejo črnovojniki, dokler bo črna vojska pod orožjem.

Ali bo dobil črnovojnik odpust? — Odpust se bo delil iz službenih ozirov, kjer bi bilo preveč ljudi v črno vojsko poklicanih, ali če bi se določeno število enega oddelka zmanjšalo, ali če bi črne vojske za nekaj časa ne bilo potreba ali pa tudi v posebnih zasobnih zadevah. V poslednjem slučaju se bo odpust dajal prav izjemoma, kedar bo že poslednja sila.

Črnovojniki, kedar bodo na odpustu, dobili bodo odpustne certifikate.

O razpuščenju črne vojske. — Črna vojska se razpusti ali deloma z ozirom na posamične kronovine, ali pa splošno po celi državi, ako odpade povod, zaradi katerega se je sklicala pod orožje. Ako se je sklenil mir, se črna vojska takoj razpusti. Črnovojniška dolžnost pa ne mine že z dnem, kedar se je črna vojska razpustila, temveč še le tedaj, kedar se črnovojniki z dotičnimi certifikati stalno odpusté iz črne vojske.

Gospodarske stvari.

Čebul ali luk.

Čem trja je za denar, tem več poti je kmetu treba, da si pride do njega. Vsled tega skuša in vpeljuje novih reči v svoje obdelovanje ali pa vzboljšuje in kolikor more, povzdičuje svoje doslenje pridelke.

Precejšnje število naših bralcev se peča s sajenjem čebula ali, kakor se mu pravi na spodnjem Ptujskem polju, luka. Le-tu se ga pridelava tudi največ in najbolji je tu tako, kar se tiče velikosti, kakor tudi, kar se tiče okusnosti.

Čebul raste le na osojnih, prhkkih, lehkkih njivah in ne mara za sveži gnoj. Tudi plevel mu ne ljubi in treba ga je z vso skrbjo pleti izmed mladih rastlinic čebula. Polje se pripravlja za-nj na raznih krajih po raznih načinih, vendar pa je menda še najbolje, da se sadi v zemljo, ki se obdela, kakor na vrtih.

Pravimo: „sadi“, kajti ako se hoče že prvo leto rabiti ali spraviti v denar, ne velja sejati le semena. Iz semena priraste le droben čebul, tak, ki ni za to, da se postavi na trg ali pelje na sejem. Pač pa daje sadike za drugo spomlad. Le-te se sadé v vrste 5 do 7 centimetrov druga od druge in to v kaci 5 centime-